

Uke 12: *Hvem, hva, hvor* II: *Hv*-spørsmål i underordnede setninger.

1. Underordnede *hv*-spørsmål hos voksne

- Flytting av *hv*-elementer ut fra hovedsetninger er *Short-Distance (SD) movement*, kort-distanseflytting.

Hvem møtte du i går?

- Flytting av *hv*-elementer ut fra underordnede setninger er *Long-Distance (LD) movement*, lang-distanseflytting.

Hvem fortalte du at du møtte i går?

- Subjektet, objektet eller et adverbial kan flytte ut:

Subjekt: *Hvem_i sa Per [at t_i møtte deg igår]?*

Objekt: *Hvem_i sa du [at du møtte t_i igår]?*

Adverbial: *Når_i sa du [at du møtte Per t_i]?*

- Noen begrensninger på LD-ekstraksjon i engelske spørsmål:

- relativt *som (that)* kan være tilstede når *hv*-elementet er et objekt, men trenger ikke:

What_i do you think (that) monkeys eat t_i?

- er *hv*-elementet derimot et subjekt, kan ikke *that* være tilstede:

**Who_i do you think that t_i eats bananas?*

Who_i do you think t_i eats bananas?

- På norsk kan vi ikke ha *som* tilstede ved verken subjekts- eller objektsekstraksjon:

**Hva_i tror du som aper spiser t_i?*

**Hvem_i tror du som t_i spiser banener?*

- Spørsmål i forhold til barnespråk:

- Produserer barn LD-ekstraksjonsspørsmål?

- Forstår de spørsmålene?

- Følger barn de samme restriksjonene som i voksenspråket?

2. Barns tolkning av underordnede *hv*-spørsmål

- de Villiers, Roeper & Vainikka (1990): eksperimenter med barns (alder 3;5-6;0) tolkning av underordnede spørsmål.

(Her skal det være en bildeillustrasjon av en av historiene i eksperimentet -- kom innom meg for å få den, eller sjekk den ut selv i de Villiers, Roeper & Vainikka (1990): 'The acquisition of long-distance rules' i L. Frazier og J. de Villiers (red.) *Language processing and language acquisition*. Dordrecht: Kluwer)

- Etter historien fikk barna følgende spørsmål:
When did the boy say he hurt himself?

Dette spørsmålet kan tolkes på 2 måter:

- (i) *When_i did the boy say t_i he hurt himself?*
- (ii) *When_k did the boy say he hurt himself t_k?*

- Tolkning (ii) innebærer LD-flytting av *hv*-elementet.
- Barna svarte med begge de mulige svarene, noe som indikerer at de kan tolke LD-flytting tidlig.
- De skjønner også at LD-ekstraksjon ikke er mulig i enkelte konstruksjoner:
 - (iii) **When_k did the boy say [how he hurt himself t_k]?*
 - (iv) *When_k did the boy say t_k [how he hurt himself]?*
- Barna i eksperimentet svarte så og si aldri *in the afternoon* på dette spørsmålet!

3. Barns produksjon av underordnede *hv*-spørsmål

- Thornton (1990): eksperiment for å få engelsktalende barn (alder 2;10-5;5) til å produsere LD-ekstraksjoner:
- Barna produserte både korrekte spørsmål (i-ii), men også spørsmål som avvek fra voksenspråket (iii-iv):
 - (i) *What do you think is in the box?*
 - (ii) *What do you think Cookie Monster eats?*
 - (iii) *Who did they say **who** had ants in their pants?* 4;9
 - (iv) *What do you think **what** Cookie Monster eats?* 3;11
- (iii-iv) kalles for *Medial-wh questions*.
- Samme type data funnet hos nederlandske barn helt opp til 7-8 årsalderen.

==> Barn både forstår *og* produserer LD-*hv*-spørsmål, selv om noen av produksjonene ikke er helt som i voksenspråket.

Hva er det som skiller barns LD-spørsmål fra voksnes?

- Thornton (1990): Barn fyller noe i den mellomliggende CP (enten *that* eller et *hv*-element) som ikke er der i voksentsetningene.
- Dette skjer når barn flytter noe ut fra en finitt underordnet setning:
 - What do you think where the marble is?*
 - Who do you think what babies drink ... to grow big?*

- Det mellomliggende *hv*-elementet er vanligvis det samme som det flyttede elementet, og det er alltid et *hv*-ord, ikke ei *hv*-frase.

Which Smurf do you think who has a roller skate on?

hvilken smurf tror du hvem har ei rulleskøyte på

- To stadier i utviklinga:

- 1) Produksjon av subjeks- og objektsspørsmål med mellomliggende *hv*-element.
- 2) Produksjon av subjektsspørsmål med mellomliggende *hv*-element.

Samsvar i mellomliggende CP i voksespråk

- Thornton (1990): det mellomliggende elementet er en synlig manifestasjon av *hv*-flytting via en mellomliggende CP ≈ samsvarsbøyning.

- Irsk har synlig samsvarsbøyning med den mellomliggende CPen:

Cén t-úrscéal aL mheas mé aL dúirt sé aL thuig sé?

hvilken roman COMP trodde jeg COMP sa han COMP forstod han

‘Hvilken roman trodde jeg han sa han forstod?’

- Fransk har også et slags samsvar med mellomliggende CP, men bare når det flyttede elementet er subjekt:

Je crois que Marie est partie. vs. *Qui crois-tu qui est parti?*

jeg tror at Marie er dratt

hvem tror du som er dratt

- På engelsk (som på fransk) er flytting via mellomliggende CP kun mulig ved subjektsekstraksjon, **men** på engelsk er samsvarsbøyninga usynlig/*covert* (≈ fonologisk null-komplementator):

Who do you think has left? vs. **Who do you think that has left?*

Samsvar i mellomliggende CP i barnespråk

- Barn må finne ut:

- 1) om samsvarsbøyning inntreffer både ved subjeks- og objektsekstraksjon (≈ irsk), eller om det er begrenset til subjektsekstraksjon (≈ fransk, engelsk)
- 2) hvordan samsvaret realiseres (null eller uttalt)

- Thornton (1990): barn starter med å anta at man har flytting via CP, og at det samsvarer både ved subjeks- og objektsekstraksjon. Siden begrenser de dette til subjektsekstraksjon.

- Engelsktalende barn har på et tidlig stadium 3 former for samsvarsbøyde komplementatorer: null, *that*, *wh*-element.

==> feilkategorisert *that* og *wh* som samsvarskomplementatorer.

- Mulig at denne feilkategoriseringa kommer fra relativsetninger: Subjektsrelativsetninger og LD-spørsmål hvor subjektet har flyttet ligner.

- Fransk: *que* i objektsrelativsetninger, *qui* i subjektsrelativsetninger:

la fille que Paul a vue vs. *la fille *que/qui parle*
DEF jente som Paul har sett DEF jente som snakker

- Engelsk: i subjektsrelativsetninger **må** *that* være tilstede, men i objektsrelativsetninger **kan** det utelates:

the girl (that) Paul saw vs. *the girl *(that) talked*

==> *that* ≈ synlig samsvar i CP

- Fransk:

- synlig samsvar i relativsetninger og i LD-subjektsekastraksjon ≈ *qui*

- Engelsk:

- synlig samsvar i relativsetninger ≈ *that*

- usynlig samsvar i LD-subjektsekastraksjon ≈ null-komplementator

- Oppsummering av utviklinga: Barn starter med *that*, null & mellomliggende *hv*-ord (≈ irsk) i alle spørsmål.

—> så begrenser de seg til subjektsspørsmål (≈ engelsk, bare med flere samsvarsformer)

—> til slutt skjønner de at det korrekte samsvarelementet i engelske spørsmål (i motsetning til relativsetninger) er et null-element.